

סיום הכנס, אפריל 1973

מי הצביע איך? ולמי זה איכפת?

סיום מושב-החורף של הכנסת עמד בסימנה של בדי-העגומה. מקובל שיו"ר הכנסת מסיים את הכנס בכמה דברי ברכה וסיכום. אולם הפעם, לפני שניגש לברכות, נאלץ ישראל ישעיהו למסור הודעה — בתגובה על מיכתב תקיף ששלחתי לו, וכך נראים הדברים בפרוטוקול: **היו"ר ישראל ישעיהו:** חברי הכנסת, נתבקשתי להודיע שבהצבעה על חוק העודפים הכרוז על 75 בעד החוק, כאשר בדקנו, מצאו שהיה מיספר של 73 מצביעים בעדו, אני מודיע זאת כדי שזה יתוקן בפרוטוקול. **שמואל תמיר:** המזכירה היתה במקום. איך מצאו היו"ר ישראל ישעיהו: אחד מחברי הכנסת בדק, ואחר-כך בדקו אחריו, והתברר שזה נכון, והיו 73 ולא 75 מצביעים בעד. היתה טעות בספירה.

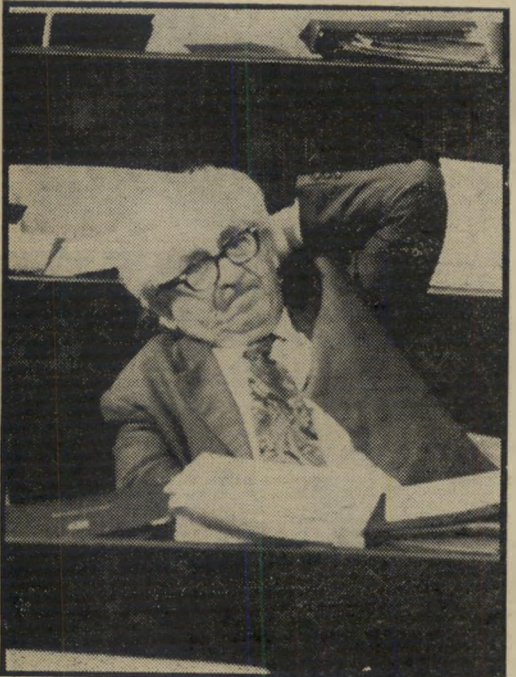
לישעיהו היה קשה, כנראה, להודיע מי היה אותו "אחד מחברי הכנסת" שבדק ומצא שיש טעות. לי מותר לגלות את הסוד הכמוס: זה היה חברי-כנסת מטעם סיעת העולם הזה — כוח חדש. כפי שהודיע העולם הזה (1858) מייד אחרי ליל-השימורים של באדר-עופר, הכריז היו"ר על תוצאה כוזבת בקריאה השלישית (האחרונה). הוא קבע אז ש-75

הצביעו בעד, 20 נגד. אולם מכיוון שההצבעה היתה "שמית" לפי דרישתנו — אפשר במיקרה נדיר זה לבר-דוק את המיספרים. לפי הרשום, 72 הצביעו בעד, 21 נגד, ו-7 נעדרו. הפניתי לכך את תשומת-לב היו"ר, ודרשתי שהוא יכריז מעל הדוכן את התוצאה הנכונה. תחילה ניסה לפתור את הבעיה עליידי תיקון אחר-מעשה של פרוטוקול הישיבה, בחשאי. התנגדתי לכך, וטענתי שמה שהוכרז מעל הדוכן ניתן לתקן רק ע"י הכרזה שנייה מהדוכן. היו"ר קיבל, בליה ברירה, טענה זו. אבל נשאר פער: הוא לא תיקן את מיספר המצביעים נגד, ואילו את מיספר המצביעים בעד תיקן בצורה שאינה נובעת מהפרוטוקול. הוא טען שהצביעו בעד 73, ולא 72 כפי שנובע מהפרוטוקול.

מדוע? בפרוטוקול רשום שח"כ גד יעקובי (עבודה-

עופר

באדר

רס"י) נעדר בעת ההצבעה הזאת. לאחר מכן, כשמישהו נתן לו על הראש, טען יעקובי שהיה באולם. אלא שהי קצרנית רשמה בטעות שנעדר.

סיום זה היה נאה לכנס, ונאה לחוק באדר-עופר. טבעי שעניין נאלח זה מסתיים בצורה עלובה ומגור-כח. לעולם לא יודיע כמה ח"כים הצביעו באמת בעד ונגד, ומוטב כך — כי כל מי שהצביע בעד, יתבייש בהצבעתו זו בבוא היום, או יוכל לטעון שהצבעתו נגד שמה בטעות, ושבעצם שהה ברגע התיסטורי בבית-השימוש. ואילו לכנס כולו, היה זה סוף סמלי אף הוא. מסתבר שלעולם אין ביטחון בתוצאה של הצבעה כלשהי. מאחר שהכנסת מסרבת לקבל את דרישתנו להתקין מיתקן הצ"ב, אלקטרוני מודרני, הרושם את הצבעת כל הח"כים תוך אפסית של שנייה בדיוק נמרץ. ואכן: כאשר הח"כים מצביעים כרובוטים, נגד מצ"ב פוגם ועל פי דרישת גוף אנונימי במנגנון המיפלגה — מה הטעם לרשום זאת לדראון עולם?

סיעה קטנה מאד...

הפה"ח היה זה התיקון בתקנון הכנסת, שנתקבל בי מיוחד לכבודו. עד אז היה כל ח"כ זכאי להעלות הצעות-חוק פרטיות והצעות לסדר-היום בלי הגבלה, והדברים נשמעו לפי התור. כדי לסתום את הפה של סיעתנו, תוקן התקנון ונקבעה "מיכסה" — שנועדה לשלול מאיתנו כימעת כללי את שני המכשירים האלה. למרות זאת מראה הסטאטיסטיקה תוצאה מעניינת: סיעתנו עומדת במקום השלישי בשטח הצעות-החוק הפרטיות שהועלו בשלושת המושבים הראשונים של כנסת זו. העלינו שמונה מבין 92 ההצעות — כ-9%. הנה הדיורג: גח"ל — 33, המערך — 17, העולם הזה — 8, אגודת-ישראל והמרכז החופשי — 6, מק"י — 5, ע"מ — 4, מפד"ל — 2, ל"ע — 1. הנציג היחידי של העולם הזה העלה 8 הצעות-חוק פרטיות. כל ח"כ של גח"ל העלה בממוצע הצעה אחת. כל ח"כ של המערך העלה בממוצע שלוש הצעות.

ה"מיכסה" שהוטלה על הצעות-החוק הפרטיות חלה גם על ההצעות-לסדר-היום. זהו מכשיר מרכזי של סיעה אופוזיציונית, וקנוניית באדר-אזנויה נועדה יותר מכל דבר אחר לשלול מאיתנו מכשיר זה. (יכולנו לסכל במיקצת קנונייה זו באמצעות הצעות דחופות לסדר-היום, שאינן כפופות למיכסה. או לס ה"דחופות" תלויה כל-כולה בנשיאות הכנסת, ש-בה אין לשום סיעה קטנה ייצוג. כימעת ולא קרה שהנשיאות הכירה בדחופות הצעה שהוגשה עליידי סיעתנו בלבד, אך לעיתים נאלצה הנשיאות להכיר בי דחופות של הצעה שלנו, מכיוון שגם סיעות אחרות הגישו הצעות מקבילות, ואלה לחצו על ההכרה בדחי-פיותן.) בסך הכל הועלו בשלושת המושבים 466 הצעות לסדר-היום. סיעתנו, המהווה 0.8% של הכנסת, העלתה כמעט 10% מן ההצעות. רק שלוש סיעות עלו עלינו בשטח זה: גח"ל (96), המערך (61), המרכז החופשי, שהמיכסה שלו גדולה מזו שלנו (50), סיעתנו (43). אם נתרגם את המיספרים הכוללים לממוצע לח"כ, עומדת סיעתנו במקום הראשון: הח"כ של סיעתנו: 43, ממוצע לח"כ של המרכז החופשי: 25, ממוצע לח"כ של גח"ל: 4, ממוצע לח"כ של המערך: 1. השלמת התמונה: המפד"ל העלה 36, ל"ע: 24, אגו"י: 39, הרשימה הממלכתית: 39, רק"ח: 18, פא"י: 25, מק"י: 26.

- חוק הנישואין והגירושין האזרחיים,
- חוק שיפוט בענייני נישואין והתרתם,
- איומי סאדאת,
- סכנת זיהום האוויר,
- השינושים באספקת החשמל,
- המצב ברבנות הראשית,
- פרשת הכותל המערבי,
- מסקנות ועדת-היתקון בפרשת "נתיבי נפט",
- השביטה בתעשיית המזון,
- מצוקת יהודי סוריה ועיראק,
- פתיחת מישרד אירגון-השיחור הפלסטיני בי-לונדון,
- סגירת תיאטרון "בימות",
- המחללים בפרשת רצח הספורטאים במינכן.

עם כניסת מגרת הפסח, נסתיימו שלושה וחצי מ"בין ארבעת המושבים השנתיים של הכנסת. לא נותר עוד אלא כנס-הקיץ — חצי מושב שיעמוד כולו בי-סימן מערכת-הבחירות. כמה ימים לפני המגרה, הניחה מזכירות הכנסת על שולחן הבית סיכום של פעולות הסיעות בכנסת במשך שלושת המושבים הראשונים שלה. עדיין חס"רים הנתונים על כנס החורף של המושב הרביעי. המיספרים הם מאלפים. הם מהווים סיכום סטא-טיסטי של פעולת סיעתנו — ואולי יש בהם כדי להסביר מדוע החליטו המערך וגח"ל לגייס את כל הכוחות כדי לחסל את הסיעות הקטנות בכלל, ואת סיעתנו בפרט. סיעתנו קיבלה 1.25% של הקולות הכשרים בי-בחירות. אחרי שנגול מאיתנו המנדט השני שזכינו בו, מהווה סיעתנו 0.8% של הכנסת. מה עשו 0.8 אחוזים אלה?

נתחיל בפעילותנו בשטח השאילתות. השאילתה, כפי שהיא קיימת כיום בכנסת, היא במידה רבה המצאה של סיעתנו. כאשר באנו לכנסת הקודמת, היה זה מכשיר מוזנח, בלתי-מכובד, שמי-עטו להשתמש בו. הדבר השתנה חיש מהר. במושב הראשון של ה-כנסת הקודמת הגישה סיעתנו שאילתות רבות יותר מכל שאר הסיעות גם יחד. מישרדי-הממשלה נוכחו לפתע לדעת שעליהם למסור דו"ח על מעשיהם ועל פעולותיהם.

בד בבד עם גאולת השאילתה גאלנו את "השאילה הנוספת" — מכשיר שכימעת מעולם לא השתמשו בו. זוהי זכותו של הח"כ, בעל השאילתה, להוסיף אחרי התשובה שאלה על-פה, שעליה חייב השר המשיב לענות בו במקום. אנו מצגים כימעת אחרי כל שאילתה שאלה נוספת — הן כדי למונע התחמקות של השר ופקידיו, הן כדי להכריח את השר להתכונן מראש וללמוד את הבעיה, לפני שהוא בא לקרוא לנו תשור-בה שהכינו לו פקידיו בכתב. כעבור שנה-שנתיים למדו סיעות וח"כים אחרים את המלאכה, וכיום השאילתה היא מכשיר חשוב בכנסת. אולם סיעתנו עומדת עדיין במקום שאין דר-מה לו.

בשלושת המושבים הראשונים של הכנסת השבי-עית הוגשו בסך הכל 4387 שאילתות. מהן היו 634 שאילתות של סיעתנו — כ-15%. רק סיעה אחת — סיעת גח"ל, המונה 26 חברים, הגישה שאילתות רבות יותר: 690. המערך הגיש 598, המרכז החופשי 414, ל"ע 251, מק"י 132, וכו'. אם נשווה את פעולת סיעתנו לפעולת גח"ל, ל-משל, התקבל התוצאה הבאה: סיעתנו (ח"כ אחד): 634. כל ח"כ של גח"ל, בממוצע: 27. כל ח"כ של המערך: 10.

שונה המצב לגבי הצעות-החוקים של חברי-כנסת. יש המאמינים כי קנוניית באדר-עופר נולדה רק לאחרונה. האמת היא כי מאז כנסה סיעתנו לכנסת נוצרה קנונייה של המערך וגח"ל נגדה. בכנסת הקודמת היתה זאת קנונייה של באדר-אזנויה (נציג ה-מערך בקנוניות אלה, קודמו של עופר, היה ברוך אזנית). שבעות מעטים אחרי כניסתנו לכנסת נולדה קנו-נייה באדר-אזנויה שקראנו לה אז "סעיף סתימת"